

[www.sprakenshus.se](http://www.sprakenshus.se)

# Faktorer av betydelse för en flerspråkig utveckling

- Språkliga faktorer
  - komplex språklig miljö
  - brist på jämnåriga kompetenta andraspråkstalare
- Sociala faktorer
  - socioekonomiska faktorer
- Pedagogiska faktorer
  - verksamhet/undervisning bedrivs utifrån normer för enspråkiga barn
  - oftare utbildad personal

# Flerspråkig utveckling

- Den språkliga utvecklingen
  - börjar inte senare
  - går inte långsammare
  - ej dubbel enspråkighet – en samlad enhet
  - ömsesidigt beroende mellan språken
  - omfattning och kvalitet på den språkliga exponeringen
- Ordförråd
- Grammatik
- Uttal

# Språklig socialisation – individorienterade kulturer

- ***Kommunikativa avsikter*** Barnet ses från början som en samtalspartner med kommunikativa avsikter
- ***Interaktion*** Omgivningen använder barnanpassat tal
- ***Statusförhållanden*** Den vuxne tar barnets perspektiv
- ***Verbala färdigheter*** Omgivningen ger barnet ord och ställer ofta kontrollfrågor, något som används även vid sagoläsning

# Språklig socialisation – grupporienterade kulturer

- ***Kommunikativa avsikter*** Anses inte alltid finnas hos små barn
- ***Interaktion*** Barnanpassat språk används i mindre utsträckning, frågor är äkta frågor
- ***Statusförhållanden*** Den tidiga språkliga socialisationen i huvudsak genom äldre barn
- ***Verbala färdigheter*** Barnet förväntas själv observera och lyssna för att tillägna sig språk

# Förskolan

- Ofta den enda plats där barnet kan utveckla sitt andraspråk
- Enspråkighetsnormen leder till
  - bristperspektiv
  - låga förväntningar
  - svårt att upptäcka strukturella problem

# Lek

(Puskas & Björk-Willén 2017)

- Framförallt fantasilek med andra barn är positivt för andraspråksutvecklingen
- Ett villkor att de andra barnen uppfattar det nya barnet som en likvärdig lekkamrat trots språkliga svårigheter
- Strukturerade lekgrupper där pedagoger deltar
- Lekar som inte kräver så mycket språk

## Viktigt att komma ihåg

Oberoende av vilket språk man arbetar med utvecklas detta, t. ex. om man arbetar enbart med andraspråket. Men detta språk utvecklas *inte tillräckligt mycket*, eftersom barnets modersmål då ignoreras och inte utvecklas på samma sätt (Thordardottir et al 2015)



# Utveckling av ordförrådet

- Kommunikationen måste anknyta till meningsfulla sammanhang
- Viktigt att inte gå för fort fram, flerspråkiga barn kan sakna förkunskaper
- Kunskaper om barnets bakgrund för att kunna knyta an till barnets erfarenheter

# Retrieval-based practice (testbaserat lärande)

(Leonard & Deevy 2020, Levlin et al. (2022))

- Räcker inte med att höra ett nytt ord många gånger
- Barnet får hjälp genom frågor att aktivt återkalla ord, vilket stärker inlärandet, t.ex. ”Vad hette det här djuret?”, ”Vad tyckte det om att äta?”
- Detta innebär att nya ord kan lagras i långtidsminnet på ett stabilt sätt
- Böcker ett utmärkt sätt att arbeta med detta

# Transspråkande (Håland Anveden 2020)

- Alla språk har samma värde
- Mångspråkiga resurser – digitala verktyg
- Göra lekmiljöer, skriv- och läshörna och lekar mer ”flerspråkiga”
- Inte bara modersmålsstöd
  - barnen blir mer engagerade och motiverade
  - när barnets modersmål lyfts fram normaliseras språkliga skillnader

# Samling

- Hälsningsfraser på barnens olika språk
- Veckans ord genom digitala resurser
- Månadens/veckans språk

# Lekmiljö

Håland Anveden 2020

- Affärslek
- Utklädningskläder
- Lekkök
- Bondgårdar och djur
- Baka
- Skriv- och läshörna
- Lekar från olika länder

# Flerspråkighet och digitala resurser i förskolan



Studentlitteratur

PETRA PETERSEN

# Flerspråkighet och språkstörning

- Definition av språkstörning
- Språklig ålder
- Viktigt att skilja mellan bristande exponering för svenska och språkstörning
- Ett flerspråkigt barn måste uppvisa en störning i samtliga språk
- Nödvändigt med bedömning även av modersmålet
- Tidig diagnos viktig – flerspråkighet orsakar **ALDRIG** en språkstörning

# Riskfaktorer för språkstörning

- Barnet har en sen utveckling av modersmålet
    - svårförståelig även för familjen
    - begränsad språkförståelse
    - begränsat ordförråd
    - korta meningar, ofta oböjda ord
    - inte intresserad av kommunikation
  - Föräldrar, syskon, kusiner och andra släktingar har också varit sena
  - Andraspråksutvecklingen är mycket sen efter två års exponering jämfört med flerspråkiga barn som började ungefär samtidigt
- 
- Hörsel



# Samverkan med föräldrar

- Partnerskapets princip
- Isärhållandets princip

# Hur övertyga föräldrar om vikten av språklig stimulans?

- Hänsyn till samtalsmönster som finns i en flerspråkig familj
- Forskningen visat att det finns samtalsmönster som i hög grad stimulerar språkutvecklingen – ett dilemma
  - att uppmuntra barn att tala mycket är inte självklart
  - kulturell mismatch i uppgifter till föräldrar att arbeta med att låta barnet begära saker eller ge det valmöjligheter
- Viktigt att betona tidiga insatsers roll för skolframgång

# Bokläsning

- Förförståelse
- Ingen vana vid högläsning
- Översatta böcker
- För upprepningen – använd fotoalbum, både hemma och på förskolan

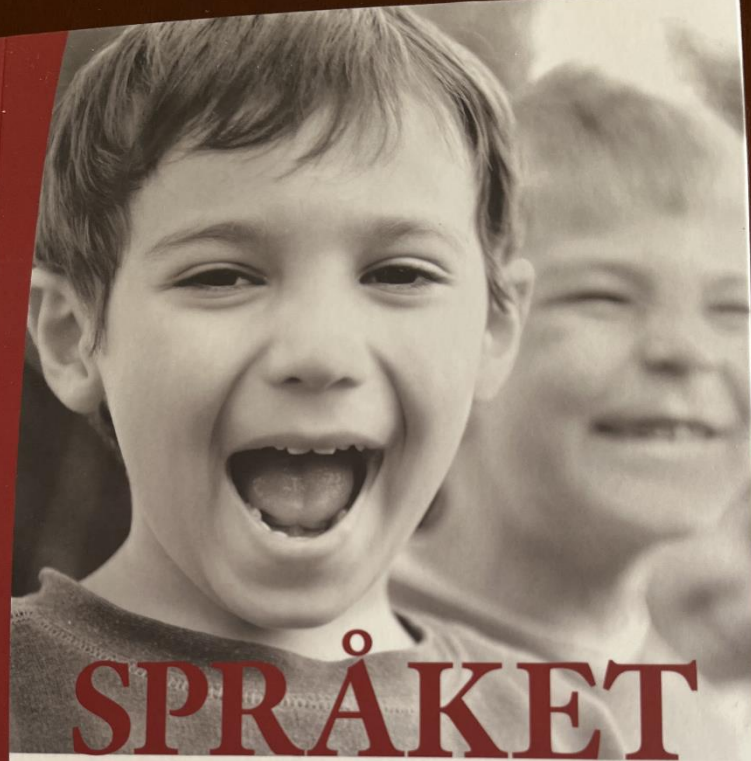
# youtubeengelska

- Sefer är en pojke som precis fyllt 3 år. Hemma talas bosniska och på förskolan svenska. Sefer är sen i sin språkliga utveckling, talar endast enstaka ord, och har nedsatt språkförståelse. Tittar mycket på youtube på engelska, och de få ord han använder är på engelska, räkneord, namn på färger och ett fåtal substantiv. Kommunikation på svenska och bosniska är med ljudhärmande ord.

# Hur hantera youtubeengelska?

- Det finns en lysande skärm som gör det lättare att fokusera
- Både syn och hörsel tas i anspråk samtidigt
- Klippen kan repeteras hur många gånger som helst

<b>Påståenden</b>	<b>Fakta</b>
Barn som möter två språk börjar tala senare och utvecklas långsammare	Barn med typisk utveckling börjar tala i 1-årsåldern oberoende av antalet språk. Den lexikala utvecklingen kan ta något längre tid då barnet behöver kunna frekventa ord på båda språken
Att höra mer än ett språk gör små barn förvirrade	Hjärnan har kapacitet för att hantera flera språk. Majoriteten av jordens barn är dessutom flerspråkiga
Att växla mellan språk är ett tecken på språklig svaghet	Tvärtom, kodväxling förutsätter att talaren behärskar båda språken väl
Om det språk som talas i hemmet är ett annat än språket i förskolan påverkas det nya språket negativt	Kunskaper i ett språkligt system underlättar inlärandet av ett nytt språk
Det är bättre att föräldrarna håller sig till andraspråket	Föräldrarna ska tala det språk de trivs bäst med, oftast det språk de kan bäst, och därmed blir de bättre språkliga förebilder
Om barnet ska bli flerspråkigt måste föräldrarna följa strategin ”ett språk – en person” och bara tala sitt modersmål till barnet så att det inte blandar språken	Det finns många sätt för barn att bli flerspråkiga, t.ex. att föräldrarna talar ett språk hemma och ett utanför hemmet. Det avgörande är att barnet upplever att det behöver kunna ytterligare ett språk



# SPRÅKET

hos enspråkiga och  
flerspråkiga barn

ULRIKA NETTELBLADT & EVA-KRISTINA SALAMEH

Studentlitteratur